

7 pravila sigurne upotrebe mobilnih uređaja

Jeste li ikada dopustili strancu da koristi Vaš mobilni telefon za upućivanje poziva? Dobro razmislite i iskreno odgovorite - većina će Vas vjerojatno odgovoriti potvrdno. Što je s korištenjem računara? Rijetko ćete ovdje odgovoriti. Ono što je također tačno, naravno, jer Vaš lični računar čuva mnoge osjetljive i važne informacije koje ne želite dijeliti s drugima. Zapravo, ne razlikuje se s Vašim telefonom, pa je važno zaštititi ga na isti način kao što koristite i zaštitu računara.

Mobilni uređaji, poput tableta i mobilnih telefona, preuzimaju funkcionalne i sigurnosne rizike kućnih računara. Virus, štetni programi, zlonamjerni kod i prijevare postaju svakodnevni na mobilnim uređajima. Sigurnost, a time i privatnost podataka na mobilnim uređajima osigurava se kontroliranim korištenjem aplikacija koje su instalirane na telefonu ili su namijenjene za preuzimanje / instalaciju i korištenje. Važno je sigurno koristiti i pohranjivati podatke, koristiti jake lozinke i sigurno se povezati s internetom.

1. Jeste li jedini koji može otključati Vaš telefon ili zna Vaš PIN broj pola Vaše porodice ili prijatelja?

Koliko različitih ljudi ima ključ od vaših ulaznih vrata? Osiguravanje podataka na pametnim telefonima i tabletima omogućeno je uključivanjem koda za zaključavanje zaslona. Iskoristite mogućnosti koje nudi Vaš uređaj, bez obzira radi li se o PIN broju, uzorku ili lozinki, ili čak o otisku prsta na kojem možete pohraniti više prstiju na uređaju i zatim ih otključati lijevom ili desnom rukom.

Sve te sigurnosne promjene možete primijeniti na postavke telefona, a za dodatnu sigurnost možete koristiti enkripciju podataka telefona i zaključavanje SIM kartice. Zaštita pristupa podacima temelji se na snazi lozinke. Upotreba jakih lozinki znači da se lozinka sastoji od malih i velikih slova, brojeva i drugih znakova, dok dužina lozinke ne prelazi broj dopuštenih znakova.

2. Jeste li ikada instalirali program koji nije iz službene trgovine?

Time ste izložili svoj uređaj i podatke ozbiljnoj opasnosti od zloupotrebe. Instalirajte i koristite namjenske programe iz službenih trgovina, vodeći računa o recenzijama i komentarima drugih korisnika ili prije gledanja važeće web-stranice davatelja. Ne vjerujte vezama do namjenskih programa koje stranci nude putem e-pošte ili društvenih mreža.

3. Oslanjate li se na činjenicu da su aplikacije preuzete iz službenih internetskih trgovina za Vaš mobilni uređaj sigurne?

Tada možete brzo izgorjeti. Primjeri zaraženih ili zlonamjernih aplikacija također se povećavaju u službenim trgovinama, pa je važno da svoj pametni telefon ili računar opremite odgovarajućim antivirusnim programom. Većina anti-virusnih pružatelja usluga nudi zaštitu koja je specijalizirana za mobilne uređaje. Dostupne su plaćene i besplatne verzije.

4. Kada ste zadnji put provjerili koju vrstu ovlaštenja dajete programu koji instalirate?

Vaši podaci su zlatni za oglašivače i platinasti za kriminalce. Prije instaliranja odabranog namjenskog programa, provjerite dozvole koje želi. Namjenski programi za mobilne uređaje prikupljaju informacije o našoj situaciji, povijesti internetske trgovine i poruka. Besplatni namjenski programi zahtijevaju više informacija u zamjenu besplatno, a pružaju personalizirano oglašavanje. Postoji velik izbor sličnih namjenskih programa na tržištu, stoga odaberite gdje su tražene vjerodajnice smislene i što je više moguće ograničene. Bilo bi vrlo neobično pristati na autorizaciju pristupa e-pošti ili čak razgovore prilikom instaliranja programa za prikaz vremena. Također je važno da redovito ažurirate operativni sistem i namjenske programe, jer na taj način rješavate novootkrivene sigurnosne propuste.

5. Jeste li ikada kupovali preko javne bežične mreže?

U takvim mrežama mnogi ljudi mogu presresti informacije koje ste dali u internetsku trgovinu. Ne provodite financijske transakcije u nezaštićenim javnim mrežama, kao što su hoteli, aerodromi i konferencijske dvorane. Neki programi za šifriranje mobilnih uređaja štite podatke tijekom prijenosa, a u pregledniku ćete tu vezu prepoznati pomoću znaka zaključane brave. Također je važno isključiti emitiranje svoje geolokacije i WiFi ili Bluetooth veze kada vam to nije potrebno.

6. Da li također s ponosom kažete svojim kolegama i Vašoj porodici kako Vaši najmlađi postavljaju igru na svoj mobilni telefon ili tablet i oduševljeni su njime?

Ako jeste, nadamo se da ste se pobrinuli i za sigurnost. Igranje igara na roditeljskim telefonima prilično je rasprostranjena pojava, ali nažalost to često uključuje nepredviđene troškove kupovine ili instalaciju neovlaštenih namjenskih programa. To možete izbjeći zaključavanjem nepredviđenih preuzimanja s PIN brojem (npr. U "Play Store" u izborniku Settings, pronađite roditeljsku kontrolu kako biste zaštitili preuzimanje korisničkih programa, igara i glazbe).

7. Jeste li ikada slučajno ostavili telefon bez nadzora?

Možda ste ga zaboravili u toaletu, u restoranu na stolu ili u pozorištu u džepu Vašeg kaputa koji ste stavili u ormar?

Za krađe i gubitke mobilnih telefona preporučujemo da izradite sigurnosnu kopiju i koristite namjenske programe koji omogućavaju pristup uređaju putem računara. Na taj način možete jednostavno vratiti Vaše lične podatke ako izgubite uređaj, ukradete ga ili oštetite. Određeni namjenski programi (kao što je Google račun) također Vam omogućavaju da odredite lokaciju izgubljenog telefona, daljinski obrišete podatke ili čak uključite lozinku za internetske usluge te tako spriječite daljnje automatsko prijavljivanje ili zloupotrebu podataka. U svakom slučaju, pametno je prijaviti policiji i operateru gubitak, za što vam je potreban IMEI (International Mobile Equipment Identity) broj. Broj na garantnom listu ili unosom naredbe * # 06 # možete pronaći u polju za poziv. Napišite i spremite IMEI na sigurno mjesto.

Zapamtite, Vaš telefon i podaci na njemu su sigurni onoliko koliko Vi pazite na korištenje telefona. Ako slijedite iste smjernice i navike koje ste navikli koristiti na ličnom računaru, bit ćete na dobrom putu da Vaši podaci na telefonu takođe budu sigurni.